

Předpláči se
 Pro Prahu: celoročně
 5 zl., půlletně 2 zl. 50 kr.,
 čtvrtletně 1 zl. 25 kr.
 Pro venkov: celoročně
 5 zl. 60 kr., půlletně 2 zl.
 80 kr., čtvrtletně 1 zl. 40.
 Jednotlivá čísla prodá-
 vají se po 12 kr.,
 jednotlivé přílohy hud.
 po 50 kr.
 Za inseráty se platí
 pouze 2 kr. za řádek
 drobného písma.

DALIBOR.

časopis

věnovaný zájmům světské i církevní hudby a zpěváckých spolků českoslov., zároveň pak
 organ „Maticе hudební“

s četnými přílohami hudebními.

Jen frankované listy
 přijímají se.

Rukopisy redakci za-
 slané nevracejí se.

Předplatné přijímá ad-
 ministrace v č. 147-I.
 (Karlova ulice).

Dopisy týkající se re-
 dakce buďtež zaslány
 frankop.dru Ludevítovi
 Procházkovi do
 č. 9 v Ječné ulici.

Redaktor:

Dr. Ludevít Procházka.

Vychází každou sobotu.

Majitel:

Emanuel Starý.

Památne dni hudební.

15. srpna	1756 * Václav Král, výb. houslista — v Chejnově.
" "	1822 * V. Rust, varh. a sklad. (nyní v Berlíně) — v Desavě.
" "	1823 * Josef V. Ryba, učitel hudby a skladatel — v Třešovicích.
" "	1842 † Vojtěch Jirovec, sklad. — ve Vídni.
16. "	1796 * Jindř. Maršner, operní sklad. — Žitavě.
" "	1873 † Jiří Hellmesberger, výborný houslista — ve Vídni.
17. "	1838 † Bedř. Duvernoy, prof. lesního rohu na konservatoři pařížské — v Paříži.
18. "	1750 * Ant. Salieri, operní sklad. — v Lignaro.
19. "	1812 † Vinc. Righini, operní sklad. — v Bologni.
" "	1813 † K. F. Rellstab, hud. spis. — v Berlíně.
" "	1814 † Angelo Tarchi, operní sklad. — v Paříži.
20. "	1720 * Martin Gerbert, slovní sklad. hud. — v Korbu na Nekarú.
" "	1822 * Václ. Smita, prof. pozounu na konservatoři pražské — v Praze.
" "	1824 * Raimund Dreyšok, výt. housl. — v Žáku (u Chrudimi.)
21. "	1736 † Eman. d'Astorga, sklad. církevní (dosud nevypátráno kde.)
" "	1831 * Kornel Stanković, srbský skl. — v Budíně.
" "	1833 * Rich. Rozkošný, operní sklad. — v Praze.

Bělehrad a jeho národní divadlo.

Sděluje Rom. Luke.

(Dokončení.)

... Co tedy div, že se i od komise nově zřízené brzkého ukončení divadelní krise nadíti nedalo. Zdá se však, že zdoluhavé v této věci pokroky zavinilo především obáváním se, zdali a jak velikou asi subvenci tenkrát srbská národní „skupština“ divadlu popřeje. Takovými okolnostmi měla komise k určitějším činům ruce své svázané a nemohla tedy dříve k rozhodnému jednání přikročiti, dokud by otázka ta samou „skupštinou“ rozluštěna nebyla.

Když však konečně po hlučných debatách „skupština“ národnímu divadlu opět subvenci ve výši několik sto tisíců piastrů byla povolila a tím státní pomoc divadlu, jakož i jeho delší trvání opět poněkud zabezpečeno jest, rozepsán konkurs k sestavení nové herecké jednoty a činěny potřebné přípravy ke konečnému opět otevření divadelních představení, jež 1. března t. r. (dle starého letopočtu) započítí měla. Než zdá se, že se strany komise nebylo ještě vše tak dalece dospělo, aby se divadelní činnost mohla beze všech překážek zdárně rozvíjeti; neboť divadlo otevřeno bylo teprve v druhé polovici dubna.

Znovuvzkříšení srbského národního divadla přijato se strany pokročilejšího a umění milovného obecnstva arci s nelíbenou vděčností. Zdali se však národní divadlo takových sympatií v skutku důstojným ukáže? Bude-li moci po tolikaměsíčním léčení úplně dostáti všelikým těm požadavkům, jež se naň kladou co na ústav morálně-zábavný i umělecký? — O tom nás bude s to již nejbližší budoucnost arci nejlépe poučiti. Chceme-li ale ze samých výsledků činnosti divadelní komise na budoucí stav bělehradského divadla souditi, tož nemůžeme se nadíti od nich kýženého zdu. Některé změny v administraci, skrácení na platě veškerého divadelního personálu, přiměřené snížení cen k vůli četnější návštěvě a zavedení lepší kontroly v příjmech a výdajích mohou snad v něčem materialní stav divadelní na krátkou dobu zlepšiti. Tím však není ještě docíleno, že by mohlo srbské národní divadlo nastoupiti dráhu čistě uměleckou, že by mohlo směřovati k dosažení toho stanoviska, s něhož by se nemuselo dávat choutkami až dosaváde nevytříbeného, ano zkaženého vkusu širšího obecnstva odvracetí.

Užší správa divadelní vědoma jsouc svého obtížného povolání, trpce pocituje toho nátlaku, jemuž se nevyhnutelnými časovými okolnostmi bohužel podrobovati musí. Že má vůli v té věci dobrou, že jasně nahlíží potřebu vytrhnouti se z okovů oktrojovaného

ji choutkami obecnstva zastaralého směru (aby tím jen návštěva divadelních představení neutrpěla), dokazuje nám patrně zřízení dramatické i pěvecké školy při národním divadle, kteráž se v zkušených rukou divadelního ředitele Bačvanského a jihoslovanského skladatele Davorina Jenka nalézá.

Držíme-li národní divadla vůbec za ústavy morálně-vzdělávací, mají-li ona býti půdou, na níž se má pěstovati a zkvétati zvláštní odvětví národního umění, tož nikdy bychom připustiti neměli, aby sklesla ona pod otrockou knutu nejrůznějších choutek ne příliš vzdělaného a pokročilého posluchačstva. Od národních divadel našeho století vyžaduje se nyní něco více, než pomíjející uspokojení oka, ucha i směvných svalů; národní divadla mají zajmouti místo moderně-umělecké, mají kráčet i zároveň po boku všech časových, jim spřízněných vymožeností na půdě krásných umění a věd, mají v sobě takřka soustřeďovati vše, co je může pozvednouti na nejvyšší stupeň časové dokonalosti, mají býti buditeli a pěstiteli pravého vkusu a krasocitu vůbec, jakož i vřelými podporovateli všech krásných umění.

Budiž to k našemu uspokojení řečeno, že přemnohá národní divadla našeho věku svou činností v nejnovějším čase v naznačeném směru zdárně rozvíjejí a tím na rozličné strany prospěšně působí. Ohlédnouce se však na srbské národní divadlo v Bělehradě, zdali totéž i o něm konstatovati můžeme? — Laskavý čtenář zajisté souhlasí s naším

míněním, že pokud srbské národní divadlo bude záviseti jen od nevkusu širšího svého obecnstva, že dotud nelze se nadíti čistého uměleckého směru na jeho jevišti. Dejte mu ale potřebných k tomu sil a prostředků, popřejte mu těch činitelů, pomocí kterých by se zbaviti mohlo řečených oněch tíživých okolností, aby mohlo činností svou totiž rozvíjeti neodvisle, samostatně a uhlídáte, zdali bude ještě dlouho pokulhávati za ostatními ústavy téhož druhu, zdali se nepozvedne za poměrně krátkou dobu na výši, kteráž mu co ústavu národnímu vším právem přísluší.

Z ciziny a Rakouska.

** Z Řezna. Starožitné toto město sotva kdy větší počet přátel hudby církevní v minulých dobách ve svém středu shromáždilo jako v dnech přítomných, dnem 1. srpna počínaje. Spolek Cecilianský pod vůdcovstvím velkého reformatora hudby církevní dr. Witta položil na tyto dny svou valnou hromadu, při kteréžto příležitosti pořádána jsou vzorná provedení skladeb církevních staré i moderní doby, aby tak zjevno bylo každému, kdo třeba i z dálné ciziny sem pro poučení přišel, po jakých cestách možno dospěti k jedině církve důstojnému umění hudebnímu. Shromáždění přátel směru toho ze všech končin střední Evropy sem přichvátavších, bylo věru v neobyčejné míře četné, kterážto okolnost

FEUILLETON.

Rozpravy s Rossinim.

Ze zápisků Ferd. Hillera.

(Pokračování.)

„Maestro zpíval jednoho dne finale ze septetu Beethovenova, pak jedno scherzo téhož mistra.“ —

„Z které symfonie jest tato věta?“ táza se.

„Z Eroiky.“

„Pravda. Jaká síla a oheň byly v muži tom! Jeho klavírní sonáty jsou pravými poklady, nevím, zda-li bych si jich více vážit neměl, než jeho symfonií, jest snad v nich více nadšení. Znal jste Beethovena?“

„Byl jsem tak šťastným, že jsem s ním několik neděl před jeho smrtí mluvil, odpověděl jsem.“

„Když jsem se ve Vídni zdržoval,“ vyprávěl Rossini, „dal jsem se mu starým Calpanim představit, poněvadž ale Beethoven byl hluchým a já jazyka německého neznalým, nemohlo býti o nějaké rozmluvě ani řeči. — K. Weber byl hotový chlapík — jeho zacházení s orchestrem jest výtečné, efekty, jaké dovedl z nástrojů vykouzliti, překvapující. Psal též symfonie?“

„Pokusil se, však pokus ten nenáleží k nejšťastnějším. Za to jsou jeho ouvertury i v koncertní síni u nás velevítanými.“

„To právem,“ pravil maestro, „ač právě schvalovati nemohu, když se nejkrásnější motivy z opery uvedou již v ouvertuře, poněvadž ztrácejí, když se v opeře pak objeví, půvab novosti, vztah jich však nelze napřed uhodnouti. — Jinak měl Weber rozkošné nápady. Jak krásně se vyjímá začátek pochodu s hlubokými klarinetami v jeho koncertu klavírním! Kus ten jsem vždy velmi rád slýchal. — Ubohý Weber! Na cestě své z Paříže do Londýna mne navštívil, vyhlížel tenkrát velmi špatně — bylo na něm znáti, že mnoho trpí; divil jsem se věru, jak se mohl k té cestě odhodlati. Doufal, jak mi pravil, že v Londýně bude moci něco pro svou rodinu vydělati — měl raději sebe rodině zachovati. — Způsob, jakým se se mnou sblížil, byl ostatně velmi zvláštní ano skoro komický. — Zdá se mi totiž, že Weber napsal v dřívější době článek v novinách, čelící proti mému „Tankredu“, a proto domníval se, že se musí dříve u mne ohlásiti a zeptati se, zda-li jej chce spatřiti. Kdybych byl měl, když jsem „Tankreda“ napsal, nejmenší tušení, že cizí skladatel se o něm dozví, byl bych si zajisté z toho dělal velkou čest. Pochopíte tudíž, že mi byl Weber velevítaným.“

jasně mluví pro nové šíření-se oblíbenosti i dobré pověsti spolku toho, jehožto počet údů vzrostl od poslední valné hromady z 1500 na 8000. Zvláště Rakousko bylo četně zastoupeno: kdežto před pěti lety na tehdejší shromáždění pouze 5 členů od nás bylo zastoupeno, putovalo letos asi 150 ctitelů reformované hudby církevní z Rakous.

Co se samých provedení mistrovských církevních skladeb týče, o těch možno se jen s chválou nejvyšší zmíniti. Z přátelského dopisu jednoho z našich nejznamenitějších znatelů hudby církevní doslovně sdělujeme úsudek o věci té v tento smysl: „Produkce byly až na nepatrné vyjimky dokonalé. Něco podobného dá se jen v Řezně provésti. Sem ať putují odpůrcové reformy hudby církevní, zde jest pramen a tradice, jak přednáseti se má zpěv chorální. Ty krásné hlasy, ta jasná vokalisace a ten čarokrásný přednes! Nadarmo jest moje snažení, abych vám jen stý díl oné krásy — opravdové krásy naznačil, kterou vyznamenala se jednotlivá provedení ryze církevních těch skladeb. Řadu hudebních těch požitků zahájil sbor od sv. Emmerama přednesem pětihlasových litaní od dr. Witta. Ku zvýšení krásného efektu hlavně přispěl bohatý soprán, jenž předzpěvoval; jednotlivé vpády sboru zdařily se s virtuosní dokonalostí. Více než „Tantum ergo“ od Birklera — ostatně bezúhonná práce — líbily se dvě „Mariánské písně“ od Greitha. V dominikánském kostele provedena byla Viadanova „Missa sine domine“. Zvláštní pochvalu získalo si provedení Offertoria od Gabrieliho. Po mši této

hrnuli se zástupové přátel umění církevního nejvíce s partiturami v ruce do dómu, aby si poslechli překrásnou kompozici „Asperges me“ od Haniše a Palaestrinovu mši „Ascendo ad patrem“ s Offertorium od Handla. Zvláštní oblíbenosti též došla u sv. Emmerama přednesená mše „Jesu, rex admirabilis“ od Ed. Stehleho z Koršachu. Aby se i přátelům figurální hudby církevní zadost učinilo, vzata byla též Brosíkova slavnostní mše (D-dur) do programu a provedena byla u Karmelitánů. Odpůdne na to odbývány byly slavnostní nešpory podvedením kapelníka dómu Haberla. Veškeré antifony, žalmy a responsorie byly bez úhony předneseny. Falso bordoni 4, 5 a 6 hlasé vzaty jsou od mistrův staré školy. Účinek byl znamenitý. Dne 3. srpna v 7 hod. večer byla první velká produkce společným účinkováním všech zdejších kůrů v kostele dominikánském. Na programu byly velkolepé „loretanské litanie“ (op. 20) od dr. Witta (na kteréžto skladbě mistr ten po 12 let pracoval). Jest to dílo zajisté ceny nepomíjející a působí dojem hluboký, trvalý. Po této produkci obrátilo se celé shromáždění do velkého městského sálu. Zde přivítal vřelými slovy generální předseda dr. Witt celé shromáždění, načež vystoupil náš krajan p. prof. Jos. Foerster co koncertista na harmonium a v pravém smyslu slova v nadšení strhl s sebou celé shromáždění, jež po každé jeho piece vypuklo v nekonečný, bouřlivý potlesk. Hra Foersterova vzbudila tím větší úžas v obecenstvu německém, poněvadž se hra na harmonium v Německu valně nepěstuje a pakliže se

„„Články v novinách Vás asi nikdy nezne-
pokojovaly?““

„Ba! Když si vzpomenu, co se vše proti mně psalo, když jsem do Paříže přišel! Starý Berton dělal na mne verše, v kterých mne „Mr. Crescendo“ nazval. To mne však život nezkrátilo! Co mne však mrzí jest, že se celé množství lichých pověstí nabájilo, dle nichž zdáti se musím co člověk velmi podivný.“

„„Vy budete tím přinucen, svou biografii někomu diktovati. Malý příspěvek podám sám co nejdříve. Pozorujete bez toho, že Vás poslouchám a vyslýchám, jako bych patřil k tajným.““

„Jen se ptejte, milý Ferdinando, dokud Vás věc zajímá.“

„„Povero Maestro! To Vás neočekávají blahé hodinky.““

VI. „Hraje Spohr posud housle?“ tázal se Rossini.

„„Hraje posud krásně, ač toliko v užších kruzích,““ odpověděl jsem.

„Lituji, že jsem jej nikdy neslyšel. Festa, který v Neapoli často se s ním stýkal, nemohl do syta vynachváliti jeho velký tón, a velkolepý přednes.“

„„V tom ohledu jej věru nikdo nepřekonal,““ pravil jsem. „Vy jste Paganiniho často slýchával?““

„Po dlouhá leta byl mi neustále na blízku. Tvrdil, že musí následovati mou hvězdu a sotva jsem se někde octnul, již byl také za mnou. Vyseděl u mne často celé dni a noci, když jsem skládal.“

„„Byla jeho rozprava zajímavou?““

„Měl velmi originelní nápady; byl to podivný kocour. Však jeho nadání! Měl jste jej slyšeti hráti z listu, půl stránky přehledl jedním pohledem.“

„„V dřívějších časech měl prý plnější tón a hrával na tlustších strunách?““

„Čím větších obtíží co do mnohohlasnosti si uložil, tím tenčí struny si musil zvoliti; — ostatně nebyl již mladíkem, když se odebral do ciziny, tím se dá ono tvrzení poněkud vysvětliti. Čemu jsem se u něho vždy divil, byl rychlý přechod z rozčilení v klid, když po vášnivě kantileně přišel k nejdůležitějšímu těžkostem. Najednou zde stál, jako by byl z olova, jako automat, ba myslím, že i tělo jeho bylo studené!“

„„Z četných jeho dobrodružství, o nichž se z jeho dřívějšího života vypravuje, asi málo které se zakládá na pravdě.““

„Z cela nic — zdržoval se po delší dobu při dvoře knížete Bacciochiho, na to se potloukal dávaje koncerty po Italii. Bohatým se nemohl státi tím, poněvadž Italie se nevyplácí.“

„„Přece prý miloval peníze nad míru.““

používá někdy při veřejných produkcích tohoto nástroje, pak se to děje jen velmi zřídka a ve formě nejjednodušší v ohledu technickém. Jakmile tedy náš mistr se všemi možnými efekty rejstříků kombinovaných se vytasil, tu překvapení krás nástroje toho neznalých v obecenstvu německém dosáhlo stupně nejvyššího. Rozumí se, že hrál Foerster mistrně jako vždy. Chvalná pověst jména českého v hudebním světě skvělým výkonem Foersterovým zajisté velmi získala. (Pokrač.)

** *Náš krajan Miroslav Weber*, jenž zastává místo koncertního mistra v Sondershausenu, vyznamenal se výtečnou hrou na housle při vzorných představeních, jež uspořádala valná hromada všeobecného hudebního spolku německého ve dnech 25.—27. července v Halle. Přednášel „Praeludium a fugu“ pro housle samotné od J. S. Bacha „s velkou jistotou a znamenitou školou,“ jak podotýká referent lipského hudebního týdeníku. Připomínáme, že jest Weber žákem našeho mistra Benevice.

** *Valné schůze hudebních spolků* zvláště německých šíří po všech končinách neobyčejný čilý ruch a bujarý život, zatím co u nás a vůbec po celém slovanském světě v nynější tak zvané „saison morte“ všechno umění hudební spí. Tak se potkaly se skvělým výsledkem zejména následující slavnosti hudební: Koncerty valné hromady všeobecného hudebního spolku německého v Halle; slavnost 25letého založení akademického spolku pěveckého „Arion“ v Lipsku od 2.—5. srpna; velká pěvecká slavnost německého spolku v Clevelandu

v severní Americe, obdáváná dne 23. července za ohromného účastenství obecenstva a za spolupůsobení 1500 zpěváků a pí. Pauliny Luccové co solistky. Velkých úspěchů došla hudební slavnost v Kaiserlauternách dne 26. a 27. července. V Liverpoolu připravuje se též od 29. září do 3. října projektovaná slavnost hudební řízením Julia Benedicta. Kdy u nás konečně přijdeme k tomu náhledu, že hlavně pomocí častých schůzí hudebníků slovanských a pořádáním slavností hudebních, v nichž by každoročně nejnovější plody skladatelů slovanských se obecenstvu shromážděnému předváděly, že těmito prostředky především možno účinkovati pro vzájemnost slovanskou mezi umělci hudebními a tím i konečně bezpečné jakési přístřeší upravití samostatné hudební školy slovanské?

** *Mary Krebsova* vrátivší se ze skvěle vydařených svých cest uměleckých po Anglii, vystoupí v brzku v několika větších koncertech v Baden-Badenu.

** Znamý komponista *Bargiel* jest jmenován konečně skutečným učitelem na „vysokých školách hudebních“ (Hochschule für Musik) v Berlíně.

** *Mendeliv* hudební lexikon konversační dospěl k 37. a 38. sešitu, v nichž vyčerpána jest téměř písmena G. Ze zajímavějších článků jmenujeme „Gregoriánský zpěv“ od A. Reissmanna; „O hudbě starořecké“ od F. A. Gevaerta, ředitele konservatoře v Bruselu, velmi poučně to psaný článek sestavený dle nejnovějších výsledků bádání; „O hudbě

„Lakomost jeho rovnala se jeho talentu. Když byl v Paříži, vydělal tisíce, šel se svým synem do dvoufrankové restaurace, objednal pro oba jeden oběd, a schoval si hrušku a kousek chleba co snídání na druhý den pro svého chlapce. Choval zvláštní práni státi se baronem i našel také člověka, který mu k tomu pomohl, avšak za ohromnou sumu peněz. Ze zlosti se na to roztonal a nemohl po několik měsíců opustiti lůžko.“

„A přece dal Berliozovi v skutku královský dar?“

„O tom ví celá Paříž a musím tudíž tomu věřiti, ač bych to jinak za nemožné považoval.“

„Dějou se mnohé zázraky, milý maestro. Či to není zázrakem, že již po celých 22 let nic jste nenapsal? Co si počnete s hudebními myšlenkami, které zajisté ve Vaší hlavě vířiti musejí?“

„Vy žertujete,“ pravil maestro s úsměvem.

„Nežertuji; — jak to můžete vydržeti, že ničeho neskládáte, věru nepochopuji.“

„Bez podnětu, bez určitého záměru mám napsati dílo?! Nepotřebuji sice velkého podnětu, bych něco složil, však poněkud přece.“

„Ovšem, Vy jste se spokojil s velmi prostředními texty,“ pravil jsem.

„Kdyby jenom to bylo vadilo! V Itálii jsem neměl nikdy hotové libreto — skládal jsem intro-

dukci, dříve než bylo následující číslo napsáno. Často byli mými básníky lidé, kteří sice nepsali špatně, avšak neměli ani ponětí o požadavcích hudebníka, musel jsem často s nimi pracovati. To by bylo ovšem ucházelo, kdybych byl měl dosti času. Když jsem u Barbajy v Neapoli postavení dostal, byl jsem přinucen, o vše se starati, co se k operě vztahovalo; musel jsem bděti nad zkouškami, podpisovati veškeré operní účty a k tomu ke všemu napsati ročně dvě opery.“

„Barbaja byl zajisté genialním člověkem?“

„Prováděl svou věc s jakousi velkolepostí, a mnoho si toho hleděl, aby měl nejlepší operu. V San Carlo byl tenkrát výtečný orchestr a Festa, o němž jsem se již zmínil, byl výtečným dirigentem. Orkestr tento co do výtečnosti stál nejbliže orchestru velké opery v Paříži.“

„Poslední jest posud výborný; co do síly však neučinil na mne nikdy patřičný dojem.“

„Dům jest příliš veliký,“ pravil maestro; „nemám rád takové domy — všechno umrtvují.“

„Odeberme se, milý maestro, do salonu, zde nás naše paní již očekávají budou. Zůstaneme-li zde déle, budeme vypláchněni.“

„Eh bien, allons!“

v Anglii“ od Eberweina; konečně „Quido z Arezza“ od W. Langhansa.

** Z Mariánských lázní. (Pův. dopis.) Co zatím v hlavních městech právě vládne „saison morte,“ a zámožnější obyvatelstvo z nich se na vše strany rozjíždí, by v rozličných lázeňských místech několikanedělním pobytem pookrálo a od velkoměstského ruchu poněkud se zotavilo, rozvíjí se po lázních čilý život přicestovavších hostů, mnohdy representantů různých národností, sešedších se k velikému mezinárodnímu rendezvouz! Tak i v rozkošných Mariánských lázních. Již dávno nebyla tu lázeňská saisona tak četně navštívena, dávno snad libeznými hájemi ověšené to údolí nepřechovávalo u sebe tolik výtečníků ze všech vrstev vzdělaného světa, jako tohoto léta. Co jich zde od letošní saisony bylo a co jich sem bohdá ještě zavítá! Než Mariánské lázně zasluhují i těchto sympatií se strany velikého obecnstva v plné míře a hledí si je tím zachovati, že poskytují svým hostům mimo přírodní vnady a své léčivé prameny i rozličných zábav, často v pravdě uměleckých. Na prvním místě sluší zaznamenati statečný lázeňský orchestr, jenž svými zdařilými produkcemi soustřeďuje všecken lázeňský svět dvakrát denně u „Kreuzbrunnu“ a jednou u přerozkošné „Waldquelle.“ Jsme jeho kapelníku p. Krüttnerovi velice povděční, že hledí k pestrému mezinárodnímu repertoaru, nezapomínaje při tom i na hudbu klasickou. I zdejší divadelní jednota pod ředitelstvím p. C. Mosera, čítajíc letos několik výtečných sil, hledí k tomu, aby povznesla představení svá nad stupeň obyčejných provinciálních představení. Je to nyní Lecoqueova veliká komická opereta „Angot,“ kterouž již po několik večerů pozornost všeho obecnstva na se poutá. Mimo pravidelné tyto zábavy poskytují letošního roku zdejší lázně hudbymilovným svým hostům též i hojnost koncertů cestujících tudy umělců. Tak ku př. koncertoval tu v době nejnovější mimo jiné Remenyi a v divadle udržovala po více večerů sl. Gallmayerova obecnstva u veselém rozechvění. 26. července přišla si sem „vydělávat“ na svůj prapor i plzeňská „Liedertafel“ za spolučinkování vojenské kapely pluku hr. Filipoviče. 4. srpna uspořádal zde se sl. Amalií Bubeníčkovou pianista J. Věňavský samostatný koncert s následujícím programem: 1. Sonata appassionata (op. 57. F-moll) od L. V. Beethovena. 2. a) Romance z opery „Mignon“ A. Thomase. b) „Rybářské děvče“ od G. Meyerbeer-a. c) „Jarní noc“ od R. Šumana. 3. a) Nocturno (op. 15. č. 2.). b) Etude (op. 15. č. 11.). c) Polonaise (Es-dur) od F. Chopina. 4. F. Lisztova druhá maďarská rhapsodie (Fis-dur). 5. „Scène et air des bijoux“ z op. „Faust“ od K. Gounoda. 6. „Svatební pochod“ a „tanec vil“ (dle Lisztovy úpravy) od Mendelssohn-a. Výsledek tohoto koncertu byl velmi zdařilý. Oba koncertisté provedli své výkony vesměs s obvyklou virtuositou. K 6. srpnu oznámen je koncert komorní virtuosky p. Žofie Mestetové a p. D.

Popera a „koncert umělců“ impresaria J. Hoffmanna z Lipska, v němž vystoupí: Sl. Thekla Friedlaendz-ova, koncertní sopranistka z Lipska, koncertní altistka sl. Augusta Redeker-ova z Lipska, p. Bodo Borchers, tenorista dvorní opery výmarské, komorní pěvec (basista) p. Ed. Fessler z Koburka, p. Manuel Jimenez, pianista z Trinidadu na Kubě, konečně p. Pavel Klengl, virtuos na housle z Lipska. R. Luke.

Kronika zpěvácckých spolků a hudebních jednot.

** Z Pelhřimova. Dne 9. t. m. odbývala se v místnostech zpěvácckého spolku ve prospěch chudých žáků a školní knihovny zdejší národní chlapecké školy hudební akademie s tímto programem: 1. Overtura k opeře „Nabuchodonosor“ od Verdi-ho (!) (uprav. pro seksteto). 2. Mužský sbor s průvodem piana: „Zapějme písně veselé“ od A. B. Tovačovského. 3. „Píseň má“ pro soprán od F. Gumberta. (!) 4. „Sbor venkovanů“ a arie z komické opery „Prodaná nevěsta“ od Bed. Smetany. 5. „Improvisation“ složil K. Wehle (op. 23) pro piano. 6. Dvojzpěv pro tenor a bas z opery „Prodaná nevěsta“ od Smetany. 7. Píseň „Matka a dítě“ od Donizetti-ho. 8. Duo pro housle a piano od Spohra. 9. Mužský sbor: „Česká muzika“ od J. Lva. 10. Dvojzpěv: „Nevěsta předoucí“ od Jos. Pauknera. 11. Mazurka pro sbor smíšený od Strebla. 12. Vyňatek ze symfonie od Beethovena pro piano na 4 ruce.

Zprávy z Prahy a z venkova.

* Sdělujeme tuto program koncertní zábavy, která se v neděli dne 16. t. m. o půl 8 hod. več. v sále pražské měšťanské besedy na počest ruských hostů, zavítavších do Prahy k vysvěcení pravoslavného chrámu ruského, odbývati bude. I. Oddělení: 1. a) „Na severě dikom“, složil A. Dargomyžský. b) „Ej juchnem“, ruská národní (ze sborníka Balakireva) — přednese okteto ruských pěvců z Petrohradu (řízením p. ředitele Bermana). 2. a) „Ze země jsem na zem přišel“, česká národní. b) „Bože můj, otče můj“, slovenská národní, přednese p. K. Čech. 3. Moravské a české národní, přednese paní Marta Procházková. 4. a) „Opustěný“, složil R. Rozkošný. b) Slovenská národní „Břetislava“, upravil L. Procházka, předn. pražské salonní okteto. II. Oddělení: 1. a) Ruská národní, upravil Bantušev; b) Sbor z Glinkovy zpěvohry: „Žižň za carja“, před. okteto ruských pěvců z Petrohradu. 2. „Píseň Markétky“ (z Goethova „Fausta“), složil M. Glinka, přednese paní M. Procházková. 3. „Kovářská“, vlasten. píseň na slova dr. L. Riegra, složil L. Procházka, přednese K. Čech. 4. a) „Když tě vidím má

panenko“, česká národní. b) „Nek dušman vidi“, složil Davorin Jenko, přednese pražské salonní okteto.

* *Z kr. zemsk. divadla českého.* Zkoušky operní započaly již tyto dny a jsou již opět v plném proudu. Jednáť se především o nastudování nově přepracované Bendlovy zpěvohry „Lejla“, kteráž provozována bude dne 9. září b. r. na počtu Jeho Veličenstvu císař Františku Josefovi. Na to následovati bude řada operních představení v Novoměstském divadle a jmenuje se mezi nejprvnějšími novinkami francouzská novinka Delibesa „Král to řekl“, která dosud na všech jevištích, kde byla provozována, se setkala s rozhodným úspěchem. Na to přikročeno bude k vypravení Meyerbeeeovy na našem jevišti dosud neznámé zpěvohry „Prorok.“

* Kapelník *Bed. Smetana* onemocněl následkem neustálých rozčilování, jakých mu v poslední době způsobováno bylo s jisté strany, čivami tak povážlivě, že po nějaký čas úplně se straniti musí vši hudby a každého namahání duševního i jest mu největšího šetření-se zapotřebí. V činnosti operistické zastati jej mohou po ten čas p. kap. Čech a p. K. Bendl, věnující se zejména nastudování novinek, jichž vypravení nelze odkládati.

* K slavnosti vysvěcení chrámu ruského zavítá do Prahy také výtečný náš skladatel pan Arnošt Förchtgott Tovačovský z Vídně.

* *Slavnost odhalené pomníku* velikého myslitele J. A. Komenského v Přerově odložena jest k žádosti mnohých spolků, kteří se také účastniti hodlají, ke dni 23. srpna.

* Chvalně známý pianista p. *Karel ze Slavkovských* koncertoval společně s barytonistou p. Vojtěchem Šebestou dne 9. t. m. v Kolině s výtečným úspěchem; dnes koncertují oba umělci v Kutné Hoře.

* Pan *J. Hurdálek*, jenž dosud zastával místo ředitele kůru ve Vysokém Mýtě, povolán jest co divisijní kapelník carského ruského pluku Vladimírova do Mohelova na Dněpru. Zaznamenáváme s potěšením opětné toto lichotivé uznání, jaké se tím se strany pobratimského nám národa ruského hudebnictví českému dostalo, kteréž zároveň může býti podnětem zejména mladším našim hudebníkům, aby s poměry ruskými a zejména s řečí ruskou pilně se seznamovali.

* Členové sboru a orchestru král. zemského divadla českého zařídili sobě podporovací spolek vzájemný i došly dotýčné stanovy již schválení c. k. místodržitelství.

* Výtečný basista p. *Paleček* odebíral se tyto dny přes Prahu z Oděsy opět do Petrohradu.

* *Zdeněk Fibich* zavítal v těchto dnech do své otčiny, aby strávil zde v kruhu přátel i ctitelův svých přesně po rusku vyměřenou dobu prázdnin, zotavil se po svízelných obtížného povolání svého a tak aby nových nabral sil ku dalšímu tvoření uměleckému. Jakkoli ve Vilně nenalezl Fibich sféru uměleckou dle přání svého, jakkoli postrádati musel všech výhod velkoměstských, jako jsou pro umělce hudebního: opera, dobrý koncertní orchestr atd.,

přec se zdá, že divoké ty poměry umělecké v městě tom byly jaksi indirektní, nevinnou toho příčinou, že Fibichova síla tvůrčí pevnějších než kdy jindy se dodělala základův — jedním slovem řečeno: že dokona uzrála. Poněvadž nebylo tam nikoho, s kým by se Fibich na půdě umělecké stýkati mohl, proto musel se obmeziti na svou studovnu; tím byl poukázán výhradně na sebe, na svá studia a na svého ducha tvůrčího, jenž v nejnovějších jeho komposicích následkem této uzavřenosti určitějším a spolu originelnějším rázem než kdy před tím se projevuje. Kdežto dříve častěji se jevil v komposicích Fibichových vliv toho kterého staršího mistra zvláště oblíbeného, stává se nyní pravidlem, že hovoří skladby jeho jazykem vlastním, jehož hlahol přiznává se patrně ku nové sféře hudby slovanské. Takoveto vniterní uzrávání tvůrčí síly, jež kráčí za jistým, nezvratným cílem, ovšem jsme u talentu tak znamenitého, jakým Fibich bez odporu jest, na jisto očekávali; však přiznáváme se, že nikoli v tak brzké době. Že Fibich tuto dobu „mladistvého kvasu“ tak záhy překonal, naplňuje nás tím větší nadějí pro uměleckou budoucnost tohoto mladého mistra. Jet nyní Fibich v pravdě mistrem ustáleného ducha tvůrčího — to dokázal nejepe nejnovějšími pracemi svými, jež bohda v krátké době i za hranicemi najdou náležitého ocenění.

Jak blahodárně působí na logiku myšlének hudebních přísná práce ve formách polyfonických, jest známo: pakliže se tedy Fibich může vykázati 24 rozličnými fugami (ve všech 24 toninách) všech možných druhů, jež vypracoval v poslední době, tož, doufáme, že jest to nejvýmluvnějším měřítkem pilných jeho studií v přísném slohu. V tento obor přísné práce spadá též velmi intresantní skladba církevní „Motetto o šesti hlasech“ a poněkud též jeho nová „klavírní sonata“ (C-moll). První věta této skladby jest sice ve volné polyfonii psána, však již druhá věta, „intermezzo“ nazvaná, halí se ve formy určitější, zejména kanonické; až konečně třetí (finální) věta vynoří se ve formě dokonalé fugy, v níž objeví se pojednou v mohutném stupňování co „cantus firmus“ překrásná naše píseň národní „Horo, horo, vysoká jsi.“ Veškeré motivy skladby té vyznamenávají se fisiognomií rozhodně českou; všechny tři motivy hrají se bez přetržení a rukou virtuosní provedené činí hluboký, uchvacující dojem. Krásnou formou a účinným spracováním vyznamenává se další jeho „Sonata pro piano a housle.“ „Balladou“ pro čello a piano (hes-moll) můžeme směle tvrditi, že obohacena jest chudá posud literatura čellová vůbec v míře nemalé. Jest to práce ducha hlubokého, nálady temně pathetické a obratný virtuos na čello může zde veškeré umění své přednášky na krásný nástroj ten v nejskvělejších světle ukázati, zejména ovšem mohutnost a krásu tonu svého. Též obor písni, jimiž skladatel nejdříve si dobyl přízně koncertního obecenstva pražského, rozmnožil dvěmi novými skladbami a sice na slova od Geibla a Hafisa. Tato poslední zejména se hodí efektním

svým provedením pro sál koncertní. O největších a nejzávažnějších skadbách zmiňujeme se na konec: jsou to „kvartett pro klavír, housle, violu a čello“, z oboru komorního nejzdařilejší to skladba Fibichova a konečně z oboru hudby instrumentální symfonický obraz pro velký orchestr dle Čelakovského překrásné ballady „Toman a lesní panna.“ O této poslední skladbě, poněvadž je nám látkou svou poetickou nejbližší, hodláme ctěnému čtenářstvu svému podati v příštím čísle podrobný rozbor s intresantními doklady notovými. Doufáme, že tak neobyčejně nadaný a spolu stejně pilný skladatel od obecenstva českého veškeré pozornosti zasluhuje. Tak neunavných sil ve svém vzdělání, jež by s vlasteneckým ohněm ducha mladistvě bujarého po směru specificky českém v ušlechtilém smyslu se snažily, nemá český svět hudební právě mnoho!

* Z Brna. (Pův. dopis.) Chudá naše sezona koncertní v minulém jaře vynikla jen jediným pozoruhodnějším úkazem. Bylo to Brahmsovo „Deusches Requiem“, které zdejší hudební spolek ve dvou koncertech provedl. Poslednější okolnost, ač oba koncerty rychle po sobě následovaly, nelze na prosto schvalovati, anť nebylo možno celistvý dojem tohoto v skutku krásného a velikolepého díla dosíci; nemůžeme tudíž ani důvody ředitelstva schvalovati, které se domnívalo, že provedení při pouze jednom koncertě bylo by jak pro účinkující, tak pro obecenstvo unavující. Tot by každá větší opera musela býti dělena na dva večery! — Dne 31. května podnikla řemeslnická beseda „Svato-pluk“ výlet do blízkých Židenic a dne 19. července do Žabovřesk; pokaždé zazpíváno několik sborů osvědčeným řízením sbormistra pana Lva Janáčka, jehož bohužel řečený spolek nyní brzy ztratí. Pan Janáček odebere se totiž, obdržev značnou podporu od výboru zemského, do Prahy, aby se oddal důkladnému studiu hudby a zejména, aby se vzdělal v komposici. Zajisté neupřete mu své dobré rady a všemožné podpory; já pak Vás ubezpečuji, že pan Lev Janáček rozmoží důstojným způsobem řadu nadějných hudebníků našich. — Dne 3. června uspořádala beseda Brněnská produkci v sále besedního domu (proč ne v zahradě při panujícím tenkrát vedru?). Mimo dívčí jednotu „Vesnu“ účinkovali pp. Musil, varhaník u sv. Petra, výtečnou improvisací klavírní na 3 jemu z obecenstva uložená themata, Havlíček hrou na křídlovku, Cínke osvědčenou již hrou na housle (při čemž jen vytýkáme, že sobě nezvolil na místě Ernsto vy elégie, kterou již několikrát hrál, něco jiného a že se také ještě k opakování pohnouti dal), A. Peka zdařilým přednesem některých písní slovanských. Sborny za vedení neunaveného pana Nesvadby byly uspokojivé; myslíme však, že by se toho také nechalo docílit i bez všelikého, esthetický dojem valně rušícího dupání nohama. — Dne 28. června slyšeli jsme v „Písárnkách“ produkci zdejšího typografického „Sängerbundu“ a obdivovali jsme

se jeho odvaze, kterouž zpěvem více než mizerným obecenstvo trýznil. Ve jménu umění prosestujeme proti podobným hudebním (?) atentátům. — Čtenářský spolek uspořádal svým členům také hudební zábavu a sice ve své zahradě za účinkování chvalně známého hud. sboru pluku bar. Bassbachera.

Myšlenky o hudbě.

Výroky slovatných skladatelů a spisovatelů o hudbě.

sebrala La Mara.

IV.

Živlové hudby.

Harmonie.

(Pokračování.)

Generalbas a náboženství jsou dvě věci v sobě uzavřené, o nichž není dovoleno dále se hádati.

Beethoven, Šindler, biografie B.

Jen ten skladatel vnikl skutečně v tajemství harmonie, jenž touto dovede účinkovati na srdce lidské; jemu slouží poměry číslic, které gramatikovi nejsou leč mrtvé, bezdušné příklady počtářské, co praeparaty, z nichž vykouzluje čarovný svět.

E. F. A. Hoffmann, Phatansiestücke.

Nad miru podivuhodné a skoro znepokojící jest, že jsme musili odchýliti se od stupnice přírodou nám dané, abychom získali nynější bohatství harmonie. Neboť bez temperované naší soustavy tonové byli bychom obmezeni na nejbližší toniny a musili bychom se zcela odřici enharmonických přeměn (které jsou právě haut-goût moderní harmonie). A přec se mi zdá, že právě touto odchýlkou od přírody hudba se teprv povznesla k pravému umění, kdežto ostatní umění spokojiti se musejí tím, že nápodobují přírodu a i tenkrát, když idealisují, každou jednotlivou část tvořiti mají dle přírody.

L. Spohr, autobiografie, sv. I.

S náukou o harmonii nepříjdeme k žádnému konci. Cíl ten jest nedostížitelný, nehledáme-li jej v tom, že se vždy a v každém případě vracíme k začátkům.

Mor. Hauptmann,

„Die Natur der Harmonik u. Metrik.“

Většina lidí ani neví, co je čistá harmonie, necítí její potřebu. Hrou na klavír, z něhož nyní vychází veškeré vzdělání hudební, dostanou ovšem jakýsi cit pro kompaktní postup akordový, nikoliv však pro součastnost melodií, pro čistě lidský a individuální živel v harmonii, bez něhož tato nikoliv jen v hudbě vokální, zůstává jen sloučením hmot, kdežto jím stává se teprv tělesem očiveným.

Mor. Hauptmann,

Listy Hauserovy, sv. II.

Studium generalního basu (nauky o harmonii) vede i tenkrát, když se třeba jen i po diletantsku koná, k lepšímu porozumění skladby, neboť pomocí jeho pochopiti lze ústrojí její; vždyť je gramatikou umění hudebního, tudíž nezbytným prostředkem k hlubšímu vniknutí v bytost jeho.

J. Mošeles,
„Aus Moscheles' Leben“, sv. II.

Dur jest činný, mužný princip, moll trpící, ženský. Pocitům jednodušším odpovídají také toniny jednodušší; složitějším toniny cizejší, kteréž ucho méně často slýchává.

Rob. Šuman, Sebr. spisy, sv. I.

Všem přátelům a příznivcům vlasteneckého umění hudebního!

Při společnosti musea království českého zřízen odbor hudební za tím hlavně účelem, aby ve zvláštním oddělení sbírek musejních soustřediti hleděl co nejhojnější a nejvšestrannější material, jenž by svědčil o ruchu, jaký v minulých dobách panoval v našem životě hudebním, a o téhož nynějším stavu i neustálém pokroku.

Hudební odbor obrací se tudíž ke všem vlastencům, kteří jakékoliv památky staršího umění hudebního chovají (necht jsou to skladby nebo knihy nebo nástroje nebo autografy nebo podobizny), aby ve prospěch krásné a dobré věci ji společnosti musea království českého buď darem, buď jiným způsobem postoupili, anebo alespoň ku proskoumání a po případě i k opsání zapůjčili.

Největší pozornost věnuje odbor hudební starým kancionalům českým, v nichž složen jest mnohý dosud nedosti oceněný a zužitkovaný poklad, a naděje se, že majitelé takových kancionalů budou jej při tom všemožně podporovati. Především spolehá odbor na vlastenecká, umění milovná zastupitelstva obecní, že pilně budou o to dbáti, aby v chrámech jejich patronátu nepřišla žádná starší hudební památka ve zmar a spíše dle možnosti úplné a správné seznamy všech starších hudebnin spiso- vány byly co prameny dějin církevní hudby zvláště tenkrát velmi důležité, podaří-li se, strhnouti je v jedno obsáhlé repertorium skladeb hudebních, v němž by se každý badatel snadno a rychle orientovati mohl. Odbor hudební vytknul sobě mimo to i krásný cíl, k jehož dosažení bude se zajisté svědomitě přičiňovati každý upřímný přítel české hudby: vydání sebraných českých chorálů, pročež zejména k této věci obrací pozornost všech, kdož by jakýmkoliv způsobem snaze té mohli býti nápomocni.

Při studium historických pramenů všeobecných vyskytují se nezdávka jednotlivé podrobné zprávy a narážky nejrůznějšího druhu, které pro dějiny hudby a tudíž i vzdělanosti vůbec mohou míti cenu nenahraditelných příspěvků. Sdělování takových zpráv, také dat životopisných i z doby novější (s přísným udáním pramenu) přijato bude vždy s vděčností; neboť jen takovou cestou lze připravovati material k zevrubnému pragmatickému vypsání historie české hudby.

Abyste však neobmezovaly se sbírky musejní toliko věcmi náležitými do minulosti, bylo by ovšem prospěšno a záslužno, aby všichni vlastenečtí vydavatelé hudebních skladeb a spisů o hudbě jednajících, jakož i podobizen hudebních umělců po jednom exempláři skládali v museum království českého, cožkoli v oboru tom uveřejňují; touto bez odporu docela snadnou cestou bylo by pak možno, docíliti během času hudební archiv český, jenž by byl dokonalý a úplný a zachovati památku skladatelů a spisovalů samých.

Konečně zve odbor hudební každého, koho česká hudba a její historie jakýmkoliv směrem zajímá, aby k němu přistoupil, čímž se ovšem zároveň stává členem společnosti musea království českého.

Dr. Procházka,

Dr. Rieger,

jednatel hud. odboru musea.

starosta hud. odboru musea.

Listárna redakce.

Pp. O. H., K. K. a K. P. Marné volání? —
P. J. J. Srdečné díky. K. byl zde a vše šťastně vyřízeno.
Těšíme se na vyplnění laskavého Vašeho slibu.

Právě vyšla tiskem a nákladem firmy

Em. Starý a spol. v Praze:

X. MISSA SOLENNIS

(do B)

poslední mše

od

V. E. HORÁKA,

věnovaná veledůstojnému pánu, panu

P. MAT. HEINRICHovi,

faráři hlavního chrámu Panny Marie před Týnem.

Cena 6 zl. r. č. (hlasy i part.)

Pro pp. předplatitelé „Dalibora“ 20% srážky.